

LJUDSKI GLAS

POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO.

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 18 K, za pol leta 9 K za četrt leta K 4.50 in na mesec K 1.50. Posamezna številka stane 40 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljati na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Naš denar.

Pred vojno si kupil za 20 K čevlje, za 36 v kg lepe bele moke, za 50 K dobro obleko, danes za te vsote ne dobiš ničesar. Kaj je vzrok temu. Draginja!

Kaj pa je to draginja in kaj je vzrok draginji? Vse mogoče vzroke navajajo, a najglavnejši vzrok je ničvrednost našega denarja, naše krone.

Pred vojno si dobil n. pr. v Švici za krono najmanj 106 centimov (po naše bi rekli vinarjev) danes dobiš desetkrat manj, to je 11 centimov. Tako veljavo ima torej na svetovnem trgu, kjer se določujejo cene vsega blaga naš denar. Ravno denar je ena najžalostnejših dedščin, ki smo jo dobili po propadli Avstriji.

Temu se ne moremo čuditi, saj so na Dunaju noč in dan tiskali nove bankovce, za kojih pokritje ni skrbel noben. Tako kroži baje samo po Jugoslaviji bankovcev v vrednosti nad šest tisoč milijonov kron, za katere sploh ni nobenega kritja in bi se morali še čuditi, če ta ničvredni kos papirja sploh kedo še vzame.

Te razmere so seveda trajno nevzdržljive, zato je eden najglavnejših klicev, ki jih od povsod zopet in zopet pošiljajo v Belgrad: »Uredite valuto«, z drugimi besedami, ukrenite vse potrebno, da pridemo že enkrat do denarja, ki bo imel kako vrednost, ker le na ta način bo padla draginja doma in bomo mogli začeti trgovati tudi z inozemstvom.

Prva pot k ureditvi valute je, da se ustanovi za Jugoslavijo velika državna banka (emisijška banka), ki bo kakor pre-

je Avstro-ogrška banka zamenjala današnji denar z novim. Novi denar mora imeti pa seveda primerno kritje v zlatem zakladu banke, oziroma v drugih vrednostih, ki jamčijo za vrednost novih bankovcev n. pr. v državnih gozdovih.

Da vse to preskrbi je najpomembnejša naloga jugoslovanskega finančnega ministrstva, katero je dosedaj vodil staroradikalec Momčilo Ninčič. Tega gospoda naši bralci že precej poznajo, kakor tudi

njegovo zavrženo, nasilno in nazadnjaško stranko, ki je imela doslej v Srbiji edino besedo in ki misli svoje balkanske manire in navade prenesti sedaj na vso Jugoslavijo.

Kako si torej predstavlja gospod finančni minister M. Ninčič rešitev prevažnega valutnega vprašanja, pa povemo drugič v posebnem članku, da bodo naši bralci videli, kakim zločincem v kremplje je izročena danes uboga Jugoslavija.

Naša bodočnost.

Že par desetletij je minilo, odkar so zanesli različni rokodelci, ki so živeli dalje časa v tujini, k nam veliko in odresilno misel socializma. Dolgo je že, kar se je ustanovila tudi pri nas socialna demokratska stranka, ki je združevala v svojih vrstah vse ono prebujeno delavstvo, ki je spoznalo srce in boljše bodočnosti človeštvu, zlasti pa revnemu in delavnemu ljudstvu ne more jamčiti nobena meščanska politična stranka, to je ne liberalci ne klerikalci, ki so doslej neomejeno paševali na slovenski zemlji.

Naše ljudstvo je po večini kmetško ljudstvo in le precej neznaten del ga odpade na delavstvo in takozvane izobražence, to so uradniki in meščani sploh. Baš to je tudi vzrok, da se socialna demokracija pri nas doslej nikdar ni mogla ukoreniniti in razviti tako, kot bi bilo po njenem političnem in delavnem programu pričakovati in kakor bi tudi zaslužila, saj kmetško ljudstvo je bilo doslej skoro po

vseh državah, in pri vseh narodih najtrdnjša opora nazadnjaštva, zlasti klerikalizma. Temu se ni čuditi, saj je imel skoro vso vzgojo kmetškega ljudstva pri nas in tudi drugod doslej v rokah duhovnikov in naše ljudstvo, v svojem srcu po večini verno, se je dalo tudi politično voditi le od duhovnikov in ni opazilo, da sta vera in politika dve popolnoma samostojni stvari, ki nimata med seboj nobene zveze.

Duhovščina je znala versko čustvo našega ljudstva zelo spretno zlorabljati v svoje umazane politične namene in preprosto neuk človek je res verjel, če se mu je od nedelje do nedelje tribilo, da je le v klerikalni stranki — posmrtno zveličanje, da je čitanje vsakega časopisa, razun sleparskega »Domoljuba« smrtni greh. Na deželo skoro ni prodrli noben protiklerikalni glas in tako n. pr. ljudstvo ni izvedelo, da je po večini drugih narodov klerikalnih strank sploh ni in da pripada duhovščina najrazličnejšim političnim stran-

LISTEK.

ALBIN LAJOVIC:

Pri češkem kmetu.

Kaj zato če padamo drug za drugim na potu za ciljem svojih teženj: Lepša bodočnost vstaja iz prostovoljnih in po boju vsiljenih žrtvah.

I.

Svetovna vojska me je ponovno zanesla med severne brate-Čehe. Opazoval sem jih, kako so se obnašali pri poslednjih postajah križevega pota, bil sem med njimi ob vstajenju in posetil sem jih že pri gradbi bodočnosti. Vsakokrat me je prevzela zavednost in temeljitost tega bratškega naroda, ki zasluži, da je naš vzor vsepovsod. Začrtano, programatično narodno delo je prešlo vsakomur v meso in kri, geslo vsakogar je: narodov blagor. Skratka Čehi imajo svoj narodni program, po katerem se ravnaajo vse stranke in vsakdo. Blagor naroda, blagor države počiva predvsem na plečih trdnega kmečkega stanu, od nega zavisi vse, industrija in tr-

govina, delavec in meščan. V naslednjem hočem podati par sličic in doživljajev iz časa svojega bivanja na Češkem. Ozirati se hočem samo na to, kar se tiče dela in mišljenja češkega kmeta.

Splošno je znano, da so češki kmetje silno petični. To je gola resnica. Govoril sem s kmetom, ki mi je dejal, da ima vsega, kar koli si poželi, samo v hlevu mu manjkajo še tepih, preproge. Odkod izvira to blagostanje, kje ima to bogastvo svoje korenine? Saj zemlja je z malimi razlikami povsod enako dobra, ali vsaj bila je taka. Pa bo gotovo kdo zmajal z glavo in dejal: Ta je prazna. Na Češkem je zemlja stokrat boljša, zato tudi češki kmet pridela, kolikor le sam hoče. Počasi, počasi, prijatelj, ni tako, kot si Ti misliš. Češka zemlja je, razven malih izjem, v splošnem slabša kot naša. Vzrok, da zraste češkemu kmetu toliko, kolikor sam hoče, leži v tem, da zna le-ta čarati, coprati. Čarati se je pa naučil v svojih šolah, povdarjam v svojih šolah, za katere je leta in leta žrtvoval, iz lastnega spoznanja, da brez žrtev ni napredka, ni bodočnosti.

Za dokaz njegovih krvavih žrtev naj navedem samo en slučaj. Kakor pri nas

tako je bilo tudi na Češkem, da so morale občine vzdrževati ljudske šole, dežela je plačala učiteljstvo, država je pa ukazovala, kaj se sme in kaj se ne sme. Ljudske šole je še dovoljevala, toda prav nerada, za strokovne, kmetijske in obrtne, je imela sicer smisel, toda samo pri Nemcih, za ustanovitev srednje šole so se morali v bivšem avstrijskem parlamentu najmanj deset let prerekati, visoke šole pa ne bi Nemci dobili, tudi če bi se bili na glavo postavili. Davke so znali pobirati na debelo, toda za šolo niso dali niti vinarja. Za napredek vneti češki kmet pa je moral imeti svoje strokovne šole in ni mu preostajalo družega, kakor da jih vzdržuje vrhu vseh državnih in deželnih davkov sam, da si odtrga od ust in da za šolo. Tako so imeli Čehi pred vojsko na Češkem in Moravskem nič manj kot 33 ženskih obrtnih in 17 gospodinjskih šol, skupaj 50, a niti ene ni vzdrževala država ali dežela, temveč posamezna obrtna in kmetijska društva so skrbela za nje. Vse ženske zasebne šole so združene v zavezi, ki dela po enotnem narodnem programu. Naj zadostuje samo ta slučaj, zašel sem tako skoro že vstran, hoteč govoriti le o delu in mišljenju čeških kmetov.

kam in strujam, ki se med seboj najostreje pobijajo.

Kdor vse to dobro premisli in preudari, bo torej lahko razumel, zakaj naša socialistična stranka ni mogla nikdar prodreti in se razširiti po vsej deželi, med vsem ljudstvom, ampak je ostala omejena na mesta in druge tovarniške kraje. Tam so delovali naši pridni in vztrajni voditelji kakor Etbin in Anton Kristan, Prepeluh, Čobal i. dr., ki so v dolgoletnih trdih bojih in z največjo požrtvovalnostjo ustvarili našo socialistično stranko ter priborili delavstvu vključno najneugodnejšim razmeram marsikaj pravic in dobrot.

Pa prišla je vojna.

Naše ljudstvo so gnali klerikalci kakor teleta v mesnico ob navdušenem ploskanju liberalcev. Nad štiri leta so naši fantje in možje trpeli za vojne dobičkarje, dinastijo in druge kapitaliste po strelskih jarkih, videli so tuje kraje, tuje narode in tuje razmere in počasi so se jim začele odpirati oči. Izpregledali so vse licemerstvo klerikalno-liberalnih sleparjev in vračali so se kakor prerojeni na svoje zapuščene in po vojni izžete kmetijske domove. Popreje neznatna »Jugoslov. socialno-demokratska stranka« je začela rasti in rasti in čez noč je postala v Sloveniji faktor, s katerim mora danes vsak računati od vseh strani prihajajo prijave za vstop v stranko, na vseh koncih in krajih zahtevajo socialističnih shodov in naši časopisi so razširjeni v desetstisočih izvodih med narodom.

Najzanimivejše je pa, da je tudi naše revno kmetško ljudstvo končno spoznalo, da mu daje le naša stranka jamstvo za njegovo bodoče življenje in prospevanje. Neprestano prihajajo nove trume kmetškega ljudstva izpod klerikalnega jarma v našo stranko, ki od sedaj ne bo več zastopnica in zaščitnica slovenskega industrijskega proletarijata, ampak celokupnega revnega in delavnega ljudstva v Sloveniji.

Kdor trdi, da je socialističen program le za tovarniškega delavca, ta je v veliki zmoti in kaže le, da socialne demokracije prav nič ne pozna. Zanimivo je n. pr. da tvorijo na Danskem ravno mali kmetje, mali obrtniki, bajtarji in kajžarji jedro socialistične stranke. Slovenske razmere so zelo močno podobne danskim in tako je upati, da bo naš mali kmet kmalu tudi v slovenski socialistični stranki zavzel prav odlično mesto.

Naša stranka je postala iz šibke bilke že močno in košato drevo in kmalu bo po-

klicana prevzeti vodstvo in usodo slovenskega naroda v svoje roke.

Da se to čimprej zgodi, k temu lahko pripomore vsak naš somišljenik, zato na delo za našo stranko, naše časopise in naše organizacije.

Dopisi.

Ptujska gora.

Našim somišljenikom, ki so napram nekemu sodruhu iz Strnišča izrazili željo, naj se skliče v Ptujski gori shod in pošlje tja govornika, priporočamo, naj se zglasijo pismeno ali ustmeno pri sodruhu V. Komavli v Strnišču beg. taborišče Bar. 38/11, kjer dobijo vsa potrebna pojasnila.

Strnišče pri Ptuj.

Naročnikom »Ljudskega glasa« naznanjamo, da je za pobiranje naročnine pooblaščen sodruh V. Komavli Bar. 38/11. Vsi oni, ki so z naročnino zaostali, ali ki jo nišo še plačali, naj se pri njem zglasijo ter plačajo naročnino.

Makole.

Dne 21. julija 1919 smo imeli v našem lokalu pri sodruhu A. Juršiču sejo, katere se je udeležilo mnogo članov naše stranke. Proti koncu seje sta prišla tudi dva gospoda, ki sta komaj zapustila učiteljske in sta sedaj nastavljenata kot učitelja. Dovolila sta si še z nekim dijakom obiskati naše društvene lokale, vsekda sta se v drugo sobo ter kot špijona poslušala, kaj se bo govorilo. Ker niso mogli ti gospodje seveda ničesar slišati, so odšli na cesto in tam obrekovali socialiste in naš list »Naprej«. Eden je grozil, da se bo odvzela sodruhu Juršiču koncesija. Vprašamo te mlade še vse zelene gospodiče, če so prišli k nam učiti otroke, ali preganjati socialiste. Če so prišli po zadnje, tedaj jim svetujemo, da jo kar odkurijo, sicer bodo naleteli na slabo. Tudi naš g. kaplanček je silno hud na socialiste in zlasti še na ta preklicani »Ljudski glas«. Že parkrat se je jezil nanj in obrekoval našo stranko. S to revo se pa ne bomo prepirali, se nam preveč smili vsaj njegova onemogla jezica itak nobenemu več ne škoduje. Kar čveka naj še dalje, če bo mera prepolna, bomo pa drugače izpregovorili. Prihodnjič pa kaj o navdušenem »Narodnem socialistu« in graščinskemu lovcu Antonu Skrbišu.

Naše pridne dopisnike

prosimo, da nekoliko potrpijo. Za vsak dopis smo zelo hvaležni, priobčiti pa vseh naenkrat ne moremo. Počasi pride vse na vrsto. Ko se list poveča, kar upamo, da se kmalu zgodi, če bodo naši prijatelji storili svojo dolžnost in nabirali pridno naročnike. Tedaj bomo lahko takoj vsem ustregli. Uredn.

Po svetu.

Črne sile

so to grofije, baroni, visoka duhovščina, židovski fabrikantje in drugi taki nazadnjaki prihajajo na Mažarskem zopet na plan. Kakor smo javili že zadnjič je doživel boljševizem tam popolni polom in sedaj gre nevzdržno nazaj. Vlado je sicer prevzela

socijalna demokracija

a, žal tudi ta ni mogla več ustaviti reakcije. Ljudstvo je preveč čutilo, kam so ga pripeljali boljševiški sleparji, zato je bila tudi socialistična vlada v razorani in po hlapcih pariških kapitalistov opustošeni deželi brez vsake večje moči in tako se je ententi posrečilo dvigniti na čelo uboge, tako izkoriščane dežele

Habsburgovca

nadvojvodo Jožefa, ki je sestavil novo vlado. Sestojajo iz samih najhujših nasprotnikov ljudstva, to je iz zastopnikov kapitalizma. Upamo, da se tudi ta vlada ne bo več dolgo držala. Narod, ki se je enkrat otresel dinastije in kapitalističnih izsesovalcev, ne bo več dolgo trpel na krnilu vlade, kakoršna je danes na Ogrskem.

Eno nas pa uči

vsa ta žaloigra na Mažarskem, to je, da brez demokratizma danes ni mogoče vladati. Boljševiki z Belo Kunom na čelu, so hoteli vladati z ječami, vislicami in podobnimi sredstvi proti volji ljudstva in zlasti še socialne demokracije in sedaj si ogrski kapitalisti mislijo, če je boljševikom dovoljeno uganjati krvavo diktaturo, tedaj je dovoljeno tudi nam. Poleg tega vidimo danes jasneje kot kedaj prej, da more edino program in taktika socialne demokracije privedi izkrevavele narode in razorane dežele v boljšo bodočnost.

Mirovna konferenca

še nikdar ni preveč hitela s svojim delom, sedaj pa popolnoma spi, kakor je vi-

Jesen je. Polja so požeta, seje se ozimna. Pred plugom stopata težka, dobro rejena konjiča, zlahka in obratno, kakor bi odkar sta na svetu, ne delala drugega kot orala. Kolca so železna, vodilno kolo večje kot stransko, dasiravno mrtva, delajo vendar le to, kar gospodar hoče. Plug ves iz železa, reže naenkrat tri brazde, za slemenom ni videti volke in orač si popravlja pipo, da bi boljše vlekla, a za ročice se niti ne zmeni, plug ve sam, kaj je njegova dolžnost. »Eha« in »hi hot«, to je vse, kar sliši in vidi opazovalec, ki ne ve, ali bi občudoval pametne konje, ali srečnega orača, ali umeten plug. In pri nas? Kajši molčim.

Njiva je zorana. Železna brana jo prevleče, da je ravna kot miza. Pride sejač, ne, sejalnica, poldrug meter široka, vlečeta jo zopet pridna konjiča, v trebuhu ima nasuto žito in cevke — 20 cm narazen polagajo semena v zemljo in jih obenem zagrebajo 2 in pol — 6 cm globoko. Ko je njiva posejana, zapreže kmetič konjiča v gladek ali pa podolgo nazobčan valjar in prevahla dva — do trikrat njivo, da pritisne zemljo, zatlači morebitne praznine in razdrobi še kako leostalo kepico, ki se je izognila brani. Ko je go-

tov, prevrne plug na kolca, jih pripne za voz, reče »Bog daj srečo« in požene proti domu. Čez tri, štiri tedne, ko je žito ozelenelo, ga vidimo že zopet na polju, kako zopet s podolgasto nazobčenim valjarjem rahla od dežja zbito zemljo.

Med tem časom pa so dozorele okopavine, treba požeti krompirjevko in spraviti pridelke domov. Vzame koso, pokosi stebličje, posuši in spelje domov za steljo. Čas je, da se spravi nad krompir. Za kopanje treba preveč ljudi, ki jih niti dobiti ni, zato si je omislil posebne vrste plug, ki mu pravi »izpodrivač«, ki je seveda tudi iz železa in v enem kosu s kolcami. Kolca so težka, eno kolo na notranji strani nazobčano in to kolo vrti bramenno plahutasto kolo navpično k zemlji in pri pogibu se zagrablja tako globoko v zrahljano zemljo, kakor je krompir in ga meče lepo, kakor bi se otrok poredno igral, na beli dan. Za poldne je izorana nazvečja njiva in precej poberačev mora biti, če ga hočejo dohitevati. Kar je preje delal, recimo s 15 delavci dva dni, napravi sedaj s 4 v poldne in to lepše pa boljše.

Poljske pridelke je pospravil, ozimno posejal, ki je že ozelenela, jesenski

mrzci naznanjajo sneg in zimo. Vrata v dvorce je zaprl in sedaj se začne notranje, zimsko delo. Ob štirih je že tma v hiši in seveda v hlevu in skednju tudi. Stopi za vrata, privije gumb in električna luč razsvetli vsak prostor. Kaka dobrota! Treba narezati rezanco, stopi k stroju, naravna jermen, prestavi ključ in že se vrti slano reznica, kakor bi jo kdo podil. S pomočjo elektrike nareže v pol ure toliko rezance, kakor jo kdo pri nas na ono ročno koso cel teden ne. Za teveca se priporoča mešati med rezanco krhlo krompirja, repe itd. Stopi k drugemu stroju, prepne jermene, prestavi ključ in že ima naribane repe kolikor hoče. Dobro je tudi primešati še kaj zdrobljene koruze. Ne stane ga več, kot predejati jermen in že se dela šrot. Razume se, da ne reže in ne melje vsak dan sproti, temveč napravi naenkrat za teden ali tudi dva, kakor ima časa. Živina je žejna, napojiti se mora. Za vrata je pipa, ki jo je treba samo odpreti in po žlebovih se razlije voda; živina pije kolikor hoče. Hlevi so svetli, snažni in čisti, kot le kaj. Živina lepo okrogla, osnažena in zglaššana, da nikoli tacega. V vsakem hlevu je velika črna

deti. Že cele mesece kujejo mirovno pogodbo z Nemško Avstrijo, a še vedno ni podpisana. Avstrijci, kojim načeljuje spretni državnik soc. demokrat dr. Renner, so predložili ententnim mogotcem sedaj zadnje izpreminjevalne predloge, ne ve se pa še kdaj bo ententa izročila Avstrijcem končno besedilo mirovne pogodbe, ki jo bodo morali seveda podpisati. Upati je, da se pred koncem tega meseca, tako bodeta po dolgih mesecih dobili mir vsaj dve državi, to je Nemčija in Avstrija in tudi Jugoslavija bo potem lahko začela z mirnimi in prijateljskimi odnošaji in prometom z Avstrijo. Poročajo, da je tudi načrt mirovne pogodbe z

Bolgarijo

do malega že gotov. Pravijo, da jo bo doletela ista usoda kot Nemčijo in Avstrijo, — namreč — nasilje. No, od ljudi, ki danes komandirajo v Parizu, tudi nimamo drugega pričakovati.

Volitve

v nemškem delu Štajerske so izpadle za socialne demokrate sijajno. Ni jo skoro občine, kjer bi ne imeli socialisti svojega zastopstva in v nad 100 občinah bo županoval socialist. Da, da, ljudstvo gre nevzdržno pod rdeče zastave. Boljševiki so pred par meseci nekoliko razgrajali po Štajerskem, si niso upali postaviti niti kandidatov.

Rumuni.

katere vodijo za enkrat še vedno ljudje, veleposestniki, plemenitaši in podobni »prijatelji«² ljudstva, so postali zadnje čase uprav znoreli imperijalisti. Kakor njihovi krvni bratci Lahi, bi najraje podjarmili pol sveta. Zahtevajo stotisoče Ogrov, ves Banat, vso Bukovino, in Bog zna, kaj še vse. Kako dolgo bo še trpelo rumunsko ljudstvo to blazno politiko in svojo koruptno vlado.

Iz Italije

prihajajo nevzdržema vesti o štrajkih, uporih, pretepih itd. Kako se bo vse končalo, je jasno. Po vsem svetu, prihaja ljudstvo do besede in tudi v Italiji mu ne bodo mogli trajno mašiti ust.

■ Iz naše države. ■

Ministrska kriza v Belgradu do danes še ni rešena. Liberalci ali takozvani »jugoslov. demokrat«² Lj. Davidovič je dobil od regenta Aleksandra naročilo, naj

tabla, kamor skrbna gospodinja vsak dan zpiše, koliko litrov mleka namolze.

Zima je dolga. Gospodar pregleduje in popravlja razna orodja, računa in dela načrt za bodoče leto. Na to njivo vseje letos to, tam ono žito, sem posadi krompir; tja repo, zopet drugam koruzo, tej njivi da toliko in toliko gnoj, na ono zvozi gnojnico, pšenici treba pridejati umetnega gnoj, vse to uredi, ko ima čas. Prebira strokovne liste, bodri otroke in razmišlja, kdaj in ali kaže kupiti nov stroj, ali bi bilo boljše, da ga poizkusi najprej zadruga, bo li ugodno prodati spitano živinčje itd. II.: Dalje. —

Pride pomlad. Vsak dan opravi tisto delo, ki ga je že davno pozimi določil in strogo ob času mora biti vse gotovo, poseje se jarnina, spravi v zemljo okopavnic, prevleče ozimne, travnike in loke. Med tem pride že čas pleče, prvega in skoro tudi drugega okopavanja, za plečev vzame stroj plečko. Plečka je podobna vozičku, ki ga imajo mokaři in pa na železnicah za prevažanje vreč, samo da ima le eno kolo in nož, ki se lahko skrajša, ali razširi, kakor je pač široka vrsta vsaksebi. Kar bi plela plevica cel dan, to opravi možakar s plečko v pol ure. Krompir okopava z okopavačem, t. j. s plugom.

sestavi novo vlado, a do danes se mu tega še ni posrečilo. Upati je pa, da bo sestavljena nova vlada v par dneh. To ministristvo bo koalicijsko, to se pravi, da ne bodo zastopane v njem kakor dosedaj vse stranke, ampak le nekatere. Prvo besedo bodo imeli liberalci, katere druge stranke bodo še sodelovale, pa še ni znano. Tudi stališče socialistov še ni jasno. Vse bo odvisno od zagotovil, ki jih bo dala nova vlada.

Oslovska trobenta (ali »Domoljub«²) se je zopet oglasila in stresa svojo onemoglo jezico na »Ljudski glas«. Vse ji nič ne pomaga, socialisti rastejo tudi po deželi kakor gobe po dežju.

Staroradikalno nasilstvo, katerega je ta zavržena in nazadnjaška stranka vganjala pred in med vojno po Srbiji, bo z novo vlado končano. Prišli bodo ob vso moč in pomagalo jim ne bo niti vroče prijateljstvo naših klerikalcev. Res, z lepimi ljudmi se je začel v Belgradu bratiti dr. Korošec.

Češki otroci na Hrvatskem. S prizadevanjem društva »Češke Srdce«² je odpovalo v Daruvar na Hrvatskem 500 čeških otrok z Dunaja.

Dvamesečne vojaške vaje. Iz Belgrada poročajo: V novoosvojenih krajih se pozivajo vsi vojni obvezanci na dvamesečne vojaške vaje. Pozivanje se vrši v skupinah. Na vojaške vaje se ne pozivajo tuji državljani. Kaj še vedno ne bo konca?

Črne koze so se pojavile zopet v zagrebški okolici, zlasti v Zagorju in Posavju.

Toča je pobila dne 3. t. m. v vaseh Povelje, Babni vrh, Žablje, Bašelj, Mače, Zg. Bela, Nova vas, Potoče, Predvor in Sp. Kokra občine Predvor. Debela je bila kot orehi in uničila je proso, koruzo, oves, mestoma še tudi pšenico, fižol. Pomoč vlade je neobhodno potrebna.

Kolekujte prošnje! V slovenskih listih je bilo ponovno objavljeno, da morajo vse prošnje, ki jih pošiljajo ljudje na razna ministristva v Belgrad, biti primerno kolekovane. Toda vkljub temu dohaja polno nekolekovanih prošenj, ki gredo vsled nekolekovanja — v koš. Da ljudje ne bodo imeli škode in nepotrebnega dela, opozarjamo zopet, da je potrebno vsako prošnjo primerno kolekovati.

Volitve. Meseca marca prihodnjega leta bodo v Jugoslaviji volitve v državni zbor in obenem volitve v občinske zastope.

Za Celovcem Temešvar. V Banatu so imeli naši zasedeno mesto Temešvar. Ker je mirovna konferenca to mesto prisodila Rumunom, so naši mesto izpraznili in z njim precejšen del Banata.

Državna zastava, modro-bela-rdeča, se mora po naredbi ministrskega sveta izobešati ob slavnostih na vseh javnih državnih poslopjih. Druge zastave niso dovoljene.

Napisi na železniških vagonih. Minister za promet je odredil, da bodo poslej vse železniške lokomotive in vagoni imeli za napis nastopne črke: D Ž SHS (Državna železnica SHS).

Novi civilni gubernator za zasedeno ozemlje je prispel dne 1. t. m. v Trst. Sprejema se je udeležil tudi škof dr. Karlin, dočim je jugoslovansko in socialno-demokratsko prebivalstvo ostalo doma.

Vprašanje Reke. V Parizu se je baje doseglo sporazumljenje glede vseh točk, ki se tičejo Italije. Mesto Reka pripade Italiji, prosta luka pa se postavi pod nadzorstvo zveze narodov. Italija se bo ob enem odpovedala precejšnjemu delu svojih zahtev glede na Dalmacijo.

Boljševiki mobilizirajo v Prekmurju vse moške od 18. do 45. leta. Slovenci uhajajo trumoma na Štajersko.

Znižanje dnevnic. Finančni minister namerava znižati dnevnice in doklade za vse vojaške delegate, kurirje in detaši-

rane uradnike, ker so se življenjske razmere v inozemstvu poboljšale znatno. Skrajni čas.

Zaradi preobilice tožb na ločitev zakona, katerih dovršitev bi potrebovala več kakor tri leta, je sklenilo duhovno sodišče v Belgradu, da zenoviti in okrajša proceduro teh procesov.

A. HÖNIGSMAN:

Trtna plesen.

Trtno plesen povzroča neka gliva (bakterija) po imenu oidium tuckeri, od tod tudi ime oidium. Trtna plesen se razvije zlasti na jagodah pa tudi na listih in na cvetju. Na jagodah se zaje s svojimi haustorijami v kožo ter srka sok iz nje. Kožica pri jagodi postane bolj trda, zgubi svojo elastičnost, toda notranji deli se pa vkljub temu naprej razvijajo, vsled tega kožica počí, jagoda se potem posuši in odpade, pozneje pa ko je že bolj sočna (mehka), pa začne gniti ter potem še druge jagode okuži. Najbolj se spozna po tem, da so videti jagode belo nadahnjene, tako kot bi jih nalahko poštupal z belo moko, to je podgobje — bakterije. Razvije se v bolj mrzlih krajih in letih bolj kakor v gorkih, ugaja ji tudi bolj suh zrak. Ravno letošnje leto je kakor nalašč za njo in res sem jo opazil že v več vinogradih, to mi je torej dalo povod, da sem se namenil popisati, s čim jo lahko pokončujemo.

Bolj obširno o tej bolezni hočem povedati pozneje, za sedaj hočem popisati, kaj je storiti sedaj tam, kjer se opazi trtna plesen. Najboljše sredstvo proti tej bolezni je žveplo. Žveplo se mora natanko potrošiti po grozdju, tako da je nalahko nadahnjeno, to se stori s pomočjo žveplalnika. Žveplati se mora le ob vročih solnčnih dneh, da se žveplo na grozdju vsled solnčne vročine raztopi, pri čemer nastane žveplena sokislina (SO²), katera uniči bakterijo. Biti mora lepo ter solnce sijati vsaj dva dni potem ko se žvepla, potem bode imelo žveplo izvrsten učinek.

V času pa, ko se začne grozdje mehčati, se ne sme več žveplati, ker bi se sicer s tem preneslo žveplo v mošt in mošt bi imel potem duh po žveplovi vodiku ali takozvani duh po gnjilih jajcih. Za v tem času pa, ko grozdje mehča, imamo uspešno sredstvo v podobi kalijevega hipermanganata. Kalijev hipermanganat učinkuje tudi v oblačnih dnevih zato je tudi zelo pripraven za letos, ko nimamo ni enega lepega dneva. Kalijev hipermanganat je kemična sol, katera se zelo rada topi. Vzame se 15—20 kvečjemu do 30 dkg hipermanganata na 100 l vode, ter 2—3 kg apna. V polovici vode se razstopi hipermanganat v drugi polovici pa apno potem se vse skupaj zmeša in s to zmesjo se vse grozdje poškopri s pomočjo škropilnice, katero uporabljamo pri škropljenju z modro galico. Grozdje se mora vse temeljito poškopiti, tako da kar kaplja od njega. Ker hipermanganat hitro učinkuje se mora ta zmes porabiti v 2—3 urah delj časa ne sme čakati, ker sicer ne bi imela dovolj velikega učinka.

Hipermanganat se dobi pri kmetijski družbi v Ljubljani in po drogerijah.

Gospodarske vesti.

Trgovina s konji. V zadnjem času so razni prekupci nakupili na semnjih veliko število konj ter jih gnali v različne kraje zlasti pa na Koroško, ne da bi si preskrbeli predpisanih odpremnih izkaznic. Posledica je bila, da so se tem prekupcem zaplenili konji ter posamezniki kaznovali z občutno globo. Trgovci in kmetovalci se opozarjajo, da si v smislu obstoječih določil preskrbijo za vse vrste konj, ki so na-

menjeni za trgovski promet, vedno odpreme izkaznice, ki jih izdaja odsek za prehrano v Ljubljani.

Proga med Belgradom in Nišem je nanovo otvorena. Prvi vlak med tema dvema mestoma je došel v Belgrad dne 3. avgusta.

Izvoz pšenice iz Amerike prepovedan. Stockholmskemu listu »After Tidningen« brzojavljajo iz New Yorka, da je po posvetovanju med predsednikom Wilsonom in vodjo zveže ameriških veletrgovcev z žitom bil prepovedan izvoz pšenice, da se s tem cena pšenice v Ameriki zniža.

Vrednost naših gozdov. Po strokovnjaški oceni znaša osnovna vrednost vseh gozdov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ako se računijo 3 % letnega dohodka 1 milijardo 300 milijonov dinarjev. Seveda te glavni ne moremo doseči, ker eksploatacija gozdov ni dovolj intenzivna. Današnja renta naših gozdov znaša le 40 milijonov dinarjev.

Nove tovarne sladkorja. Naše poljedelsko ministrstvo si prizadeva, da bi se letos pridelalo kolikor mogoče veliko pese, ker vlada namerava otvoriti več tovarnih sladkorja.

Stalno razstavo strojev bodo otvorile ameriške strojne tvrdke v Belgradu.

Na državni kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične redni pouk z novembrom t. l. Šola obstoja iz celoletne sadijske in vinarske šole in iz dveh poljedelskih zimskih tečajev. Prošnje za sprejem, katerim je priložiti krstni list ali domovnico, zadnje šolsko izpričevalo, zdravniško in znanstveno izpričevalo ter izjavo staršev oziroma varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja, je

vložiti do 1. oktobra pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Prošnje so koleka proste. Natančneje podatke se na zahtevo vsakemu dopošlje.

Letošnja žetev v naši državi. Po poročilih, ki jih dobiva ministrstvo za poljedelstvo vsak mesec, je stanje žetve prav dobro. Zlasti dobra je pšenica in ječmen v Južni Srbiji. Sadija je bolj malo.

Tržne cene.

Ceno za letošnje seno in slamo je določila zveza trgovcev na zborovanju v Celju sledeče: za seno največ 30 K, za škopno slamo 19 K, za navadno slamo pa 17 K.

Miši-podgane stenice-ščurki

In vsa golazen mora poginiti ako porablja moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6.—, za podgane in miši K 6.—; osobito ostra pasta za podgane K 6.—; za ščurke K 6.—; posebno močna tinktura za stenice K 6.—; uničevalec moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri perutnini K 3.—; prašek proti mrčesu 5 K; proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 3 K; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) in mravljam K 3.—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 3.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo je ustanovljeno leta 1908 ter ima sedaj 3330 članov.

Iz računskega zaključka za leto 1917/1918 je razvidno, da znaša:

rezervni sklad	K 30.893.—
dispozicijski sklad	20.000.—
bolniški sklad	21.000.—
pogrebni sklad	10.000.—
deležni sklad	100.901.14

Zaostali po umrlih članih dobé posmrtno podporo. Člani, ki so bolni dobé bolniško podporo.

Društvene prodajalne so v Ljubljani in okolici, na Jesenicah, Savi, Koroški Beli in Trzinu.

Kot član pristopi lahko vsakdo. Pristopnina znaša K 1, delež K 50.

Pisarna in centrala:

Ljubljana - Spodnja Šiška, Kolodvorska ulica šte. 56.

G. KELLER:

DON CORREA.

(Dalje.)

Kakor hitro so mu povedali naročilo Correa, da bi se ne mogli še enkrat tako pregrešiti pred njim. Sam pa je takoj poslal posebno poslanstvo z nekoliko velikimi slonovimi zobmi in vrečico zlatega prahu v portugalski tabor, kar je dal izročiti kot velikodušni prijateljski dar in ob enem naznaniti, da bo prišla s posebnim odposlanstvom njegova kraljevska sestra, ki bo imela vsa potrebna pooblastila.

Ta strašni tiran in afriški lev je v tej reči ravnal prav kakor kak preprost Evropejec, ki pošlje vedno ženo tje, kjer je treba poguma in umne zgovornosti; ker pa je imel kakih sto žen, ki se jih sam ni bal, je moral za ta posel vzeti svojo sestro, ki je bila prešerna glava in o kateri se je govorilo, da je bila enkrat že prav na tem, da bi svojega brata dala odstavi in usmrtiti.

Don Correa ni vedel, da so bili njegovi odposlanci pobiti; zato je poslanstvo kralja Angole smatral za znamenje polovične udanosti, ki ji bo kmalu sledila popolna podložnost; ko pa je čez nekaj časa izvedel od svojih ogleduhov, da se bliža Anachinga, kraljica Angole, s spremstvom, ki je bolj podobno kaki vojski, je postavil svoje vojsčake v red, ki je bil ravno tako dober za bitko kakor za parado. Res se je začel kmalu bliže valiti nekak črn oblak, ki je vedno bolj lezel narazen in iz katerega se je zdaj gluho, zdaj presumljivo jarko čulo vrisanje ljudi, tulenje živali in žvenket orožja. Portugaleci so videli, da bi bilo dobro, če bi v pozdrav ustrelili parkrat s svojimi težkimi topovi, ki so se svetili na afriškem solncu, nakar se je ta črna vojska, prestrašena od strelcev, ki so odmevali po bližnjih gorah, namah vsa ustavila in se pokorila naredbam konjikov, ki so prikolpirali k nji. Ti so zahtevali, da sme samo kraljica s svojim ožjim spremstvom bliže, vsa ostala tolpa pa naj ostane na mestu, kjer je. Tako se je iz gruč izluščila manjša procesija,

ki pa je bila še vedno dovolj velika v svojem barbarskem sijaju s takrat še ohranjenimi sledovi danes popolnoma podivjanega ljudstva.

Sprejaj so vodili kot kraljev dar čredo divjih živali, slonov, žiraf, levov, tigrov in enakih, na verigah, ki so jih držali močje, ki bi naj s svojo visoko rastjo in upornim licem kazali moč in silo naroda, s katerim je imel Don Correa posla. Potem je jahal ducat osebnih podložnikov Annachinge na precej pisano opremljenih volih, vsak spremljan od vojščakov s sulicami in ščiti, menda njegovih lastnih podložnikov; kajti tudi ti so šli vitki kakor smreke in prožni, podobni ljudem, ki imajo nekoga še pod seboj. Na neizmerno okornem vozu, ki so ga vlekli voli in ki je bil okrašen s preprogami, se je nazadnje pokazala kraljica, oblečena v dragocena, očitno zelo stara oblačila, na vratu in rokah okrašena z nebrojem verig, obročkov in prstanov. Sedela je po zapadni šegi na svojem sedežu, z resnim mirom v obrazu, tako da bi se lahko marsikatera zapadna gospa od nje kaj naučila. Njenemu vozu sta sledila dva druga voza z njenimi dvornicami in sužnjami, tem pa peš telesna straža s starim jeklenim orožjem, helebardami in dolgimi meči, ki so bili očitno skovani nekaj nekje na zapadu. Na koncu je sledila kopa poganskih čarodejcev, ki so s svojimi čarovniškimi in grozečimi gestami in skoki zelo zabavali portugalske vojake. Posebno proti nekaterim jezuitom, ki so tudi prišli, da bi si ogledali ves izprevod, so se obračali ti zamorski čarodejniki, ker so videli v njih svoje glavne sovražnike in tekmece: jezuiti pa so jih ogledovali z zanimanjem, ki pristojno izobraženim možem in so se mirno naučili od teh bedastih poganov, kar se je dalo.

V taboru so sprejeli kraljico šele s pravim truščem bobnov in trobent in jo povabili, naj stopi z voza. Čedno oblečeni, toda ne ravno visoki oficirji so jo peljali v visok šator, ki je bil s tapetami razdeljen na razne oddelke. V prvem so se nahajali dostojanstveniki in višji oficirji, ki so sprejeli kraljico in izpregovorili z njo prve besede.

(Dalje prih.)

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

: registrovana zadruga z omejeno zavezo :

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih 3 %.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Francišanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejša plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd.

Stereotipija. Litografija.